
Geheel herziene uitgave van het Handboek voor vrijwillig educatief natuur- en landschapsbeheer (IVN, 1982).

De laatste tien jaar is het vrijwillig werken aan natuur- en landschapsonderhoud gestaag toegenomen. Naast de professionele beheerders gaan steeds meer mensen op de vrije (zater)dag of als werkvervangende activiteit het veld of de knotwilg in. Het behoud van een stukje natuurterrein of een cultuurelement in het landschap is hiervan het gevolg; een goede ontwikkeling. De geschiedenis van dit vrijwillig natuur- en landschapsbeheer begon in 1962, toen het Instituut voor Natuur-beschermingseducatie (IVN) de zogenaamde natuurbeschermingswerkkampen ging organiseren. Er werden werkzaamheden uitgevoerd in natuurgebieden waar door geld - of mens - gebrek achterstand was in het onderhoud. Wat klein begon, is vandaag de dag een dicht netwerk van vrijwilligersorganisaties, die zich op werkdagen, in werkweekends en zelfs (soms) werkweken bezighouden met natuur- en landschapbeheer. Voor veel deelnemers aan deze activiteiten is het de eerste maal dat ze intensief met de natuur in aanraking komen. De vrijwillige natuur- en landschapsbeheersactiviteiten van het IVN, inmiddels verzorgd door de landelijke Werkgroep van Kampstafleden (WvK), zijn verder ontwikkeld. Het IVN meent namelijk, dat landschapsbeheer door vrijwilligers alleen zinvol kan zijn als het educatief begeleid wordt: men moet weten waarom men het werk doet én waarom natuurreservaten en milieubehoud noodzakelijk zijn. Daarbij wordt niet geschuwd maatschappelijke ontwikkelingen kritisch te bezien en het kritisch denken door educatieve activiteiten te stimuleren. De Werkgroep van Kampstafleden heeft vooral de laatste vijf jaar veel werk verzet om het educatieve aspect van en bij natuur- en landschapsbeheer vorm te geven. Daardoor is veel materiaal ontstaan over het organiseren van kampen en werkdagen, het opzetten en uitvoeren van milieueducatieve activiteiten en vele andere praktische en theoretische zaken die te maken hebben met het vrijwillig educatief natuur- en landschapsbeheer (verder zullen we steeds de afkorting 'venel' gebruiken). Deze informatie werd in 1982 voor het eerst gebundeld uitgegeven in het Handboek voor vrijwillig educatief natuur- en landschapsbeheer. Na twee jaar en tweeduizend verkochte exemplaren, hebben vele reacties ons doen besluiten om een tweede druk van dit boek te verwezenlijken. Met alle 'uit het veld' vernomen kritiek op de werkbaarheid van de eerste uitgave in de hand, hebben we de opzet van deze tweede uitgave geheel gewijzigd. Niet enkel qua uitvoering maar vooral ook inhoudelijk kan daarom beter gesproken worden van een herziene uitgave dan van een herdruk.